

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 200/2013-52

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. júla 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť M. H., B., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátkou JUDr. M. Š., Advokátska kancelária, K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva na slobodu podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 62/2012 v súvislosti s urýchleným rozhodovaním o zákonnosti jeho väzby a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. H. na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp

62/2012 v súvislosti s urýchleným rozhodovaním o zákonnosti jeho väzby porušené boli.

2. M.H. finančné zadosťučinenie nepriznáva.

3. Okresný súd Prešov je povinný uhradiť M. H. trovy konania v sume 275,94 € (slovom dvestosedemdesiatpäť eur a deväťdesiatštyri centov) na účet jeho právnej zástupkyne advokátky JUDr. M. Š., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 200/2013-27 zo 14. mája 2013 prijal na ďalšie konanie sťažnosť M. H. (ďalej len „sťažovateľ“) v časti, v ktorej namietal porušenie svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 62/2012 v súvislosti s urýchleným rozhodovaním o zákonnosti jeho väzby.

Okresný súd vo vyjadrení k sťažnosti zo 17. júna 2013 uviedol: „Uznesením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Prešov zo dňa 24. 7. 2012 bol obvinený M. H. vzatý do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a/, c/ Tr. poriadku. Následne na návrh Krajskej prokuratúry v Prešove uznesením Okresného súdu Prešov sp. zn. 0 Tp 62/12 zo dňa 23. 8. 2012 boli dôvody väzby rozšírené aj o dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Tr. poriadku. Uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 8 Tpo 9/12 zo dňa 6. 9. 2012 bolo uznesenie Okresného súdu Prešov sp. zn. 0 Tp 62/12 zo dňa zrušené a bolo rozhodnuté, že obvinený je vo väzbe podľa § 71 ods. 1 písm. c) Tr. poriadku a väzba začína plynúť dňa 21. 7. 2012 o 22.00 hod. Následne uznesením Krajského súdu Prešov sp. zn. 8 Tpo 9/012 zo dňa

6. 9. 2012 bola sťažnosť obvineného M. H. proti rozhodnutiu Okresného súdu Prešov sp. zn. 0 Tp 62/12 z 23. 8. 2012 o rozšírení dôvodov väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Tr. poriadku zamietnutá.

Dňa 16. 11. 2012 bola Krajskou prokuratúrou v Prešove predložená žiadosť obvineného M. H. o prepustenie z väzby na slobodu a následne dňa 21. 11. 2012 bol sudcom pre prípravné konanie vytýčený termín informatívneho výsluchu podľa v zmysle § 72 ods. 2 Tr. poriadku na deň 29. 11. 2012, kde o žiadosti obvineného bolo rozhodnuté. Následne bolo rozhodnutie písomné vypracované a expedované, kde obvinenému bolo doručené dňa 31. 12. 2012 a obhajkyňi dňa 3. 1. 2013. V uvedenej veci zároveň zo strany Krajského prokurátora bol podaný dňa 21. 12. 2012 podaný návrh na predĺženie lehoty väzby u všetkých štyroch obvinených vrátane obvineného M. H. od 21. 2. 2013 do 21.8.2013 a dňa súd rozhodoval o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby a z toho dôvodu bol spis predložený Krajskému súdu v Prešove na rozhodnutie o sťažnosti dňa 14. 1. 2013, kde Krajský súd rozhodol, že boli zmenené dôvody väzby tak, že bol vypustený dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Tr. poriadku uznesením 8 Tpo 2/13 zo dňa 18. 1. 2013. Dňa 10. 1. 2013 bolo uznesením Okresného súdu Prešov sp. zn. 0 Tp 62/12 bolo rozhodnuté, že sa väzba predlžuje na obdobie od 21. 2. 2013 do 21. 5. 2013 a následne uznesením Krajského súdu Prešov zo dňa 20. 1. 2013 sp. zn. 7 Tpo 1004/2013 bola sťažnosť obvineného voči uzneseniu Okresného súdu Prešov sp. zn. 0 Tp 62/12 zo dňa 10. 1. 2013 zamietnutá.

Následne dňa 2. 4. 2013 bol spis znova predložený Krajskému súdu v Prešove mi rozhodnutie o sťažnosti krajského prokurátora proti rozhodnutiu Okresného súdu Prešov sp. zn. 0 Tp 62/2012 zo dňa 26. 3. 2013 a následne bolo rozhodnuté aj o žiadosti o prepustenie z väzby obvineného S. M., kde spis z Krajského súdu v Prešove bol vrátený dňa 23. 4. 2013 a opätovne bol predložený Krajskému súdu dňa 26. 4. 2013 a po rozhodnutí... zo dňa 30. 4. 2013 ohľadne žiadosti obvineného S. M. bol spis vrátený Okresnému súdu Prešov dňa 3. 5. 2013.

Je potrebné poukázať aj na skutočnosť, že na obvineného M. H. bola prokurátorom Krajskej prokuratúry Prešov podaná obžaloba dňa 10. 4. 2013 pre skutok právne posúdený ako obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. a), písm. b)r písm. c), písm. d), ods. 2 písm. c) Tr. zákona s poukazom na ustanovenie § 138 písm. b),

písm. j) Tr. zákona a vec elektronickou podateľňou bola pridelená do senátu tunajšieho súdu 2 T.“

Sťažovateľ k stanovisku okresného súdu okrem iného uviedol, že jeho sťažnosť je dôvodná, preto na nej trvá, a potvrdzuje aj vyjadrenie okresného súdu.

Ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) so súhlasom účastníkov konania upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že väzba má mať striktne obmedzené trvanie, a preto má byť zaručená možnosť jej kontroly v krátkych intervaloch. V texte čl. 5 ods. 4 dohovoru použitý anglický výraz „speedily“ a francúzsky výraz „a bref

délai“ (v slovenskom preklade „urýchlene“) jasne indikuje, čo musí byť v danom prípade hlavným predmetom záujmu. Aké časové obdobia budú akceptovateľné a aké nie, bude zrejme závisieť od konkrétnych okolností (Bezichieri z roku 1989, A-164, § 21, Neumeister z roku 1968, A-8, § 24 a Sanchez – Reisse z roku 1986, A-107, § 55). Prieskumné súdne konanie musí byť vedené v súlade s hmotnoprávnymi a procesnými vnútroštátnymi právnymi predpismi a tiež aj účelom čl. 5, to znamená ochranou jedinca proti svojvôli, osobitne aj s ohľadom na čas, ktorý uplynie do vyhlásenia rozhodnutia (rozsudok vo veci Koendjbiharie v. Holandsko, 25. október 1990, § 27).

Článok 5 ods. 4 dohovoru tým, že osobám zbaveným slobody zaručuje právo iniciovať konanie, v ktorom môžu spochybníť zákonnosť zbavenia slobody, dáva týmto osobám právo aj na to, aby po začatí takéhoto konania bolo súdom urýchlene rozhodnuté o zákonnosti zbavenia slobody a nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže ako nezákonné (Vodeničarov c. Slovenská republika, rozsudok z 21. decembra 2000, § 33 – § 36).

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že jednotlivé lehoty z hľadiska požiadavky neodkladnosti alebo urýchlenosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ale aj z hľadiska čl. 5 ods. 4 dohovoru sa posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú požiadavke rýchlosti (obdobne pozri aj III. ÚS 7/00, I. ÚS 18/03). Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (III. ÚS 255/03, II. ÚS 353/06).

Pri posudzovaní neodkladnosti alebo urýchlenosti rozhodovania o zákonnosti väzby sa vychádza aj z pravidla, že keď sa na rozhodovaní o návrhoch osoby pozbavenej osobnej slobody na preskúmanie zákonnosti tohto pozbavenia zúčastnilo viac stupňov súdov, berie sa do úvahy celková dĺžka konania, to znamená od podania návrhu až do právoplatného rozhodnutia o ňom (napr. rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veciach Letellier v. Francúzsko, 26. jún 1991, § 56 a Navarra v. Francúzsko, 23. november 1993, § 28).

Sťažovateľ namieta, že o jeho žiadosti o prepustenie z väzby rozhodoval okresný súd 65 dní, čo je „v rozpore s požiadavkou neodkladnosti rozhodovania o žiadosti z väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 ústavy, resp. čl. 5 ods. 4 dohovoru“.

Zo spisového materiálu okresného súdu ústavný súd zistil, že 13. novembra 2012 bola doručená Krajskej prokuratúre v Prešove (ďalej len „krajská prokuratúra“) žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby, ale tá jeho žiadosti nevyhovela a vec predložila 16. novembra 2012 na rozhodnutie okresnému súdu. Okresný súd 29. novembra 2012 v prítomnosti obhajkyne jeho žiadosť o prepustenie z väzby zamietol a súčasne podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku neprijal jeho návrh na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Proti rozhodnutiu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) uznesením z 18. januára 2013 rozhodol, že dopĺňa uznesenie okresného súdu z 29. novembra 2012 a mení dôvody väzby tak, že vypúšťa dôvod väzby uvedený v § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.

Medzitým 18. decembra 2012 sťažovateľ prostredníctvom svojho obhajcu „podal do záznamu o preštudovaní spisu žiadosť o prepustenie z väzby“.

Krajská prokuratúra 29. decembra 2012 obhajcovi sťažovateľa oznámila, že žiadosti nevyhovela a 20. decembra 2012 žiadosť predložila na rozhodnutie okresnému súdu, pretože „dôvody väzby naďalej trvajú, nakoľko hrozí obava, že vzhľadom k tomu, že predaj omamných a psychotropných látok bol zdrojom príjmov sťažovateľa, že si ich bude i naďalej zadovážovať a predávať, kedy vzhľadom na zistené konanie k obvinenému M. hrozí naďalej obava, že bude obvinený po prepustení na slobodu naďalej pôsobiť na iné procesné subjekty a tým mariť vyšetrovanie. Prokurátor taktiež poukázal na svedecké výpovede najmä Matúša Lúča.“.

Okresný súd uznesením sp. zn. 0 Tp 62/12 z 10. januára 2013 rozhodol o predĺžení väzby sťažovateľa od 21. februára 2013 do 21. mája 2013 a iba „ústne“ sťažovateľovi

oznámil, že o jeho návrhu na prepustenie z 18. decembra 2012 konať nebude, „pretože od právoplatného rozhodnutia ostatnej žiadosti sťažovateľa na prepustenie z väzby neuplynula lehota 30 dní. Okresný súd Prešov do dňa písania tohto podania sa so žiadosťou o prepustenie z väzby zo dňa 18. 12. 2013 nijako procesné nevysporiadal“.

Vychádzajúc z uvedeného prehľadu ústavný súd konštatuje, že tvrdenia sťažovateľa sa zakladajú čiastočne na pravde a postup okresného súdu v namietanom konaní nespĺňal požiadavku neodkladnosti a urýchlenosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru a podľa čl. 17 ods. 5 ústavy.

Okresnému súdu nemožno vytknúť to, že rozhodol o žiadosti sťažovateľa, ktorá mu bola postúpená krajskou prokuratúrou 16. novembra 2012, už 29. novembra 2012, ale najmä to, že písomné vyhotovenie uznesenia doručil sťažovateľovi až 31. decembra 2012 a jeho obhajkyňu 3. januára 2013, a tiež to, že krajskému súdu vec predložil na rozhodnutie až 14. januára 2013 (po odôvodnení sťažnosti podanej obhajkyňou sťažovateľa 7. januára 2013), čo mu vytkol aj krajský súd, a preto konanie okresného súdu nemožno považovať za urýchlené.

Ústavný súd tiež zistil, že podľa zápisnice napísanej 29. novembra 2012 (č. 1. 135 a č. 1. 136) boli sťažovateľ aj jeho obhajkyňa prítomní pri vyhlásení uznesenia o zamietnutí jeho žiadosti o prepustenie z väzby, a predseda senátu tiež požiadal 13. decembra 2012 o predĺženie lehoty na napísanie rozhodnutia, ktorej bolo vyhovené. Uznesenie bolo vyhotovené 21. decembra 2012 a expedované až 28. decembra 2012.

Hoci medzitým okresnému súdu 21. decembra 2012 podala krajská prokuratúra návrh na predĺženie lehoty väzby, v dôsledku čoho okresný súd určil termín výsluchu na 10. január 2013 (obhajkyňa sťažovateľa to oznámil 1. januára 2013), iba táto skutočnosť a súčasne konanie i o tomto návrhu nemôže ospravedlniť zdĺhavejší postup okresného súdu pri rozhodovaní o pôvodnej žiadosti sťažovateľa.

S ohľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že okresný súd pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa doručenej okresnému súdu 16. novembra 2012 porušil svojím postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 62/2012 jeho základné právo na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, ako aj jeho právo podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru v súvislosti s urýchlenným rozhodovaním o zákonnosti jeho väzby, pretože celkovú dobu od podania žiadosti (16. november 2012) až po písomné vyhotovenie (21. december 2012) a doručenie rozhodnutia a predloženie veci na rozhodnutie krajskému súdu (14. január 2013) je potrebné hodnotiť ako neprimerane dlhú a nezlučiteľnú s obsahom sťažovateľom označených práv, ak navyše rozhodnutie odvolacieho súdu bolo sťažovateľovi doručené 30. januára 2013 a jeho obhajkyni až 1. februára 2013.

III.

Vzhľadom na to, že ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru postupom okresného súdu a väzba sťažovateľa je pokrytá právoplatným rozhodnutím všeobecného súdu, o jeho požiadavke na zrušenie predmetného uznesenia krajského súdu, resp. o žiadosti na prepustenie z väzby na slobodu ústavný súd nerozhodoval (obdobne napr. III. ÚS 265/2011).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovateľ žiadal v petite sťažnosti o priznanie finančného zadost'učinenia v sume 9 000 €.

Z čl. 127 ods. 3 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ústavný súd môže, ale nemusí finančné zadost'učinenie priznať. Pri rozhodovaní o tom, či finančné zadost'učinenie prizná, ústavný súd zohľadňuje všetky okolnosti prípadu, osobitne intenzitu (závažnosť) porušenia ústavou garantovaných práv (porovnaj II. ÚS 161/09, II. ÚS 413/09),

a v tejto súvislosti zvažuje, či je potrebné sťažovateľovi poskytnúť vyšší stupeň ochrany, nielen vysloviť porušenie týchto práv (m. m. IV. ÚS 210/04).

V okolnostiach prípadu síce dĺžku rozhodovania o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu okresným súdom je potrebné považovať za ústavne neakceptovateľnú, avšak zásah do označených práv sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru nebol až natoľko intenzívny, aby odôvodňoval priznanie sumy finančného zadosťučinenia (v danom prípade stav porušenia práv sťažovateľa netrval niekoľko mesiacov, ale len týždňov), ak navyše samotný sťažovateľ požiadavku na priznanie finančného zadosťučinenia nijako neodôvodnil, hoci to zákon o ústavnom súde výslovne vyžaduje (§ 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

Za daných okolností ústavný súd rozhodol tak, že finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nepriznal (obdobne napr. III. ÚS 43/2011, III. ÚS 353/2011, IV. ÚS 86/2012).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania, ktoré sťažovateľovi vznikli v konaní pred ústavným súdom. Sťažovateľ si uplatnil trovy konania, ktoré bližšie nešpecifikoval.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2012, ktorá predstavovala sumu 781 €. Úhradu priznal ústavný súd za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti urobené v roku 2013) v súlade s § 1 ods. 3, § 9, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden

úkon právnej služby predstavuje sumu 130,16 € a náhrada paušálnych výdavkov za jeden úkon právnej služby sumu 7,81 €. Úhrada bola preto priznaná spolu v celkovej sume 275,94 €.

Úhradu trov konania je okresný súd zaviazaný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. júla 2013